

Leiden – Boston 2010, s. 1173 neuvádějí). Nicméně městské prostředí vyplývá z celého kontextu a je nepochybné.

V české moderní literatuře (Rudolf Urbánek, Josef Macek, David Papajík aj.) by editoři ovšem našli na některé v „jejich“ kronice popisované skutečnosti i širší reflexe. Tím zároveň naznačují, že uvedená kronika má svou důležitost i pro české dějiny, což vyplývá už i z pouhých názvů 97 zpravidla necelou stránku tisku zabírajících kapitol (výjimkou je širší kapitola 25, kde se autor rozepsal i o husitství). Některé nám nejbližší si dovolím ocitovat: 6 – *Von dem zug kunig Lasslawens* [proč jej editoři v novoněmeckém textu zásadně nazývali maďarsky László, mi není jasné] *gen Ungernn wider die Türken*; 11 – *Von kunig Laslas zug gen Prag*; 12 – *Von dem tod kunig lasslawus*; 15 – *Von der erwellung des kúniges von Pehem*; 20 – *Von dem eruelten kunig zu Pehem wie der zoch in das lannd Osterreich*; 25 – *Von des kunigs von Behem entphabung seiner regalia*; 91 – *Wie der kunig von Pehem schickt sein rétt gen lyntz zu dem römischen kaiser*; 92 – *Antwúrt des kaisers*; 93 – *Des kunigs von Pehem rétt antwúrt*; 94 – *Antwúrt des kaisers*. Bohemika jsou různě rozeseta i v dalších kapitolách, i když se tu v patričních souvislostech většinou mnoho nového neobjeví.

Zejména ale upozorňuji na autorův popis udělení regálií Jiříku Poděbradskému (neuvádí jej jménem, jen titulem, což činí i ve většině dalších jeho titulování od gubernátora po krále) Fridrichem III. Císaře do slova kárá za pompu, s níž císař přijel do Brna, aby Jiříkovi tato regália udělil. Dále odmítá jeho příjezd do cizí země za tímto účelem (*die leútt vasst verbundert, das ein römischer kaiser einem so schlechten herren als derselb von Pehem von púrd was*). Návaz-

ně pak podává stručnou a nepřesnou a nevlídnou Jiříkovu charakteristiku se závěrem napadajícím jeho nízký původ.

Knihu uzavírají seznamy pramenů a literatury, jakož i dva rejstříky: osobní a místní. Tam lze ale, protože nepřichází seznam zkratek, konstatovat, že čtenář u řady z nich zůstává v rozpacích (Tejertövi, DE0e, GND, Wißgrill aj.). Lze na závěr s dobrým vědomím konstatovat, že se autorovi této kroniky dostalo v podstatě dobrého zpracování.

Ivan Hlaváček

Markéta JAROŠOVÁ (ed.)

Inter arma silent musae? Kulturní odkaz husitství v evropském a národním kontextu

(= Opera Facultatis theologiae catholicae Universitatis Carolinae Pragensis. Historia et historia artium, vol. XXXIII) Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2019, 285 s., ISBN 978-80-7422-715-8.

Kniha, jejíž titul se odvolává na známé latinské přísloví *Inter arma silent musae*, je věnována době husitské a kulturnímu odkazu husitství v mladší době. Nejedná se ovšem o klasickou monografii, ale jak je dnes běžné, o tzv. kolektivní monografii, tedy sborník, který obsahuje jedenáct případových studií od pěti autorů z výše vytyčené doby.

První dva články pocházejí od Jaroslava Čechury. Jako první přichází na řadu studie s názvem *Hrady husitské revoluce: mýtus, nebo realita?*, v němž se autor znovu pokouší relativizovat dosavadní představy o počátcích tří hradů spojovaných s husitstvím, a to Zelené Hory, Kunětické Hory a Sionu. Nejde ovšem o zcela nový příspěvek, ale o pře-

pracování starších článků autora: *Sion a Kunětická hora: hrady husitské revoluce?*, který byl publikovaný v Husitském Táboru V, 1982, s. 153–163, a *Mikuláš z Husi a Zelená Hora, Klášter Pomuk na počátku husitství* vydaný v periodiku *Minulosti západočeského kraje XVIII*, 1982, s. 199–209.

Premisou autora je, že za vznikem těchto hradů nestáli husitští hejtmani, okupující klášterní majetek, ale právě zmíněné kláštery (pouze pro ilustraci nestrannosti autora je nutné zmínit, že Kalich, hrad spojený s Janem Žižkou, jehož delší osa přesahuje délku 230 m, je nazván „hrádkem“). Svou práci založil na pečlivém studiu písemných pramenů a dobových i mladších kronik, které byly dosud opomíjeny. Interpretace ovšem nenabízí tak jednoznačné závěry, jak nám to předkládá autor. Lze souhlasit, že jsou všechny pojednané lokality pravděpodobně zmíněny již v předhusitské době, ale písemně výslovně není zmíněn ani jeden ze tří hradů. Zajímavé zjištění pak přináší písemné prameny o Kunětické Hoře, která byla zjevně brána jako královský hrad v zástavě. Bohužel zde autorovi zcela unikly informace z archeologického a stavebně historického výzkumu z 90. let 20. století, které zde konstatovaly existenci hradu – pravděpodobně královského a nedokončeného, a to z přelomu 13. a 14. století, který byl bezpochyby v počátcích husitských válek využit.¹ Druhý článek pak pojednává o hu-

sitském hejtmanovi a statkáři Janu ze Smiřic.

Zcela jiného charakteru je studie Miroslava Šmieda. Jedná se o umělecko-historickou studii, která sleduje velmi úzký segment umění, spojený s jagellonskou dynastií. Pozornost je tak věnována šíření kultu svatého Víta, obnově pražských kostelů za Jagellonců, zvláště kostelu Panny Marie a Karla Velikého na Karlově nebo kostelu sv. Jindřicha a Kunhuty na Novém Městě pražském. Na závěr je věnována pozornost obnovení kultu sv. Palmacia, který je spjat s Karlštejnem.

Dalším z autorů, kteří přispěli do této kolektivní monografie, je Viktor Kubík, který se dlouhodobě zabývá knižní malbou. Pozornost je v jeho článku zaměřena na českou periodizaci knižní iluminace a komparaci s významnými středoevropskými a evropskými uměleckými centry. Přehled je zahájen v polovině 14. století a směřuje ke krásnému slohu. Následuje vhléd do doby husitské, jsou sledovány dopady nástupu husitů, změny v ikonografii spojené s konfesní příslušností, popsán je také např. odchod iluminátorů do Slezska, nebo soudobý vývoj v sousedních zemích jako je např. Bavorsko. Přehled končí zhruba v druhé čtvrtině 15. století.

Příspěvek Jana Royta se sice věnuje letáku z roku 1617 oslavujícímu údajný sen saského kurfiřta Fridricha III. Moudrého, nicméně ve druhé části kratšího článku autor přechází k protestantské reflexi mistra Jana Husa, na něhož se luteráni často odvolávali, a to i ve výtvarném umění. Setkáváme se tak s vyobrazeními Jana Husa jako personifikovanou husou, zatímco Luther je současně zobrazován jako labuť.

Na „závěr“ je zařazeno hned pět článků editorky sborníku Markéty Jarošové, které vyplňují v podstatě polovinu knihy. První je

1 Petr MACEK, *Kunětická hora, doplněk stavebně historického průzkumu*, Pasport SÚ-RPMO, rkp. uložen v archivu NPU, Sběrka plánů, stavebně historických průzkumů a restaurátorských zpráv, Praha 1990; Julie ŠULCOVÁ, *Záchranný archeologický výzkum SH Kunětická Hora*, PÚP – Památkový ústav v Pardubicích, 1998, s. 126–137.

věnován zobrazení bojových scén husitů a jejich zařazení do středověké tradice. Jestliže tento článek tematicky zapadá, tak následující dva s tématem knihy nijak nesouvisí a navíc pojednávají o podobném tématu: „*Renesanční portál baziliky sv. Jiří na Pražském hradě v kontextu patrocinia a dynastické úcty ke světcům v době středověku*“ a „*Renesanční portál baziliky sv. Jiří na Pražském hradě, Mezi formou a obsahem*“. Zde se nabízí otázka, jestli tyto články neměly spíše vyjít v některém jiném svazku této řady, např. v publikaci *Ora et labora*, věnovaném benediktýnům, jehož spolueditorkou byla autorka. Také je otázkou, zda nemohly být uvedené texty spojeny do jednoho. Pokud tedy odhlédneme od nelogického zařazení do sborníku s husitskou tematikou, jde o zajímavé práce, věnované svatojiřské úctě a pozoruhodnému jižnímu portálu kostela sv. Jiří.

Zbývají dva texty editorky se pak věnují Janu Žižkovi. První je zaměřen na obraz arcivévodě Ferdinanda II. Tyrolského na zámku Ambras a analogická zobrazení Jana Žižky v 16. a 17. století; druhý sleduje otázku prezentace Jana Husa ve výzdobě Národního muzea a výstavy věnované husitství, první se odehrála 1915 a poslední 2015.

Závěrem lze shrnout, že se v případě hodnocené publikace jedná o 33. svazek výše citované řady, a to svazek tenčí, který má zjevně spíše pracovní charakter a je tematicky dosti neucelený.

František Záruba

Marek ĎURČANSKÝ

Dvojitá obléhání Nymburka (1631 a 1634). Událost a paměť

(= Útrapy a hrůzy třicetileté války)
České Budějovice, Bohumír Němec – Veduta 2023, 112 s. + přílohy, mapy a plány, ISBN 978-80-88030-79-9.

Autor knihy, historik a archivář Marek Ďurčanský, se věnuje dějinám královského města Nymburka v období třicetileté války již od 90. let 20. století. Ve své nejnovější knize se zaměřil na dvě fatální události z nymburských dějin zmíněného období, a to na obléhání města saským vojskem v letech 1631 a 1634.

Po stručném přehledu dějin města autor charakterizuje vývoj a proměny hospodářských, sociálních a náboženských poměrů ve městě během prvních tří desetiletí 17. století. Poté přibližuje vývoj válečné situace v Čechách po vpádu saských vojsk. Na to navazuje podrobné vylíčení průběhu saského obléhání Nymburka v prosinci 1631. Zde Ďurčanský vycházel především z podrobného pamětního zápisu sepsaného nymburským radním písařem Janem Šudem ze Semanína, vnukem někdejšího administrátora konzistoře podobojí Eliáše Šuda († 1614). Autor nevynechává ani snahy městské rady o obnovu města v letech 1632–1633 a připomíná, jak svízelné životní podmínky ve vypáleném městě panovaly.

Druhé obléhání Nymburka saskými vojsky následovalo v srpnu 1634. Při tomto obléhání pronikli Sasové do města, které vydrancovali a kde zavraždili množství civilního obyvatelstva. K druhému obléhání Nymburka existuje více pramenů, přesto i zde představuje klíčový pramen pamětní zápis Jana Šuda, v němž jsou uvedena i jména přibližně 200 obětí především z řad měš-